

ULUSAL PAMUK KONSEYİ
PAMUK SEKTÖR RAPORU
Aralık 2016

1.DÜNYA PAMUK DURUMU

Uluslararası Pamuk Danışmanları Komitesi (International Cotton Advisory Committee-ICAC) kaynaklarına göre 2013/14 ve 2014/15 sezonlarında 26 milyon ton seviyelerinde seyreden **dünya (lif) pamuk üretimi** geçen sezon 5 milyon ton'luk bir azalma ile 21 milyon ton'a gerilemiştir; içinde bulunduğumuz sezonda %7 kadar artarak 22.48 milyon ton'a çıkması ve bu artışa rağmen tüketimin 1.7 milyon ton kadar gerisinde kalması öngörülmektedir (**Çizelge 1**). 2011/12 sezonunda 22.8 milyon ton ile son on yılın en düşük seviyelerine gerileyen **dünya pamuk tüketimi**, 2012/13 sezonundan başlayarak sınırlı bir artış eğilimi kazanmış ve 2014/15 itibariyle 24.47 milyon ton olmuştur; ne var ki, geçen sezon itibariyle bu artma eğilimi tekrar tersine dönmüş ve tüketim üç yüz bin ton azalarak 24.17 ton'a gerilemiştir; 2016/17 sezonunda bu azalmanın durması ve tüketimin 24.2 milyon ton seviyelerinde olması beklenmektedir. Buna göre, 5 yıl süren **"Arz Fazlası Üretim"** dönemlerinden sonra, geçen sezon ilki kez yaşanan **"Arz Eksiği Üretim"** dönemi bu sezonda da varlığını sürdürmektedir.

Çizelge 1. Dünya Pamuk Durumu

	2013/14	2014/15	2015/16 ¹	2016/17 ²
Başlangıç stokları	18.02	20.60	22.32	19.10
Üretim	26.27	26.20	21.03	22.48
Arz	44.29	46.81	43.34	41.58
Tüketim	23.88	24.47	24.17	24.20
İhracat	8.99	7.81	7.53	7.64
Dönem Sonu Stoku	20.08	22.32	19.10	17.38
Çin hariç Dünya SKO %	52	55	47	47
Çin SKO, %	161	173	150	124
COTLOOK A INDEX (U.S.cents/pounds)	91	71	70	66-87:75

KAYNAK: ICAC, Aralık, 2016 (1)Tahmin, (2)Öngörü.

Pamuk fiyatlarına artma eğilimi kazandırması beklenen bu gelişmeye karşılık, **stok değerlerinin** yüksek seviyelerde olması bu eğilimin oluşmasını engelleyen bir etken olarak varlığını sürdürmektedir. 2014 yılı raporunda açıklanan gelişmeler sonucunda 2015 sezonu stok/kullanım oranlarında cüzi azalmalar olmuş ve bu gelişme pamuk fiyatlarında görece bir hareketlenmeye yol açmıştır. Bu sezon Çin hariç Stok Kullanım Oranlarının (SKO) aynı kalması, buna karşılık Çin SKO'nun sınırlı azalmayı sürdürerek %124'e düşmesi beklenmektedir. Çin milli pamuk rezervlerindeki bu azalma beraberinde dünya toplam SKO'nı da düşürmekle birlikte, bu oranin hala %70'ler seviyesinde olması bu etkenin pamuk fiyatları üzerindeki baskısının büyük ölçüde ortadan kalkmasını engellemektedir. Buna göre, ICAC tarafından, gelecek sezon COTLOOK A INDEX fiyatlarının 61-82 cent/lb bandında dalgalanarak, 70 cent/lb ortalamasında olacağı öngörülmektedir. Bu durumda dünyanın en büyük pamuk üretici ve tüketicisi olan Çin'in, yine geçen yılki raporumuzda açıkladığımız **"Düşük fiyatlarla stok oluşturma ve bununla spekülasyona açık dünya piyasalarına hakim olma ve piyasaları kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirme"** olarak özetlenebilecek stratejisinin ve bunun diğer üretici ve tüketici ülkeler için oluşturduğu yüksek risk ortamının geçerliliğini henüz tümüyle yitirmemiş olduğu ileri sürülebilir. Özellikle Çin verilerinin sağlıklı olmaması ve Çin harici Dünya stoklarının tersine az olması, Dünya pamuk durumunu sürprizlere açık duruma getirmektedir. Böyle olunca 2011 deki gibi sürpriz "pamuk tedarik sıkıntısı" endişesi zaman zaman fiyatlarda yukarı zorlamalara yol açabilmektedir. Bu endişelerin kimilerinin tutarlı olduğu ve dikkat edilmesi gerektiği söylenebilir.

30 Ekim-4 Kasım 2016 tarihleri arasında, Pakistan'ın İslamabad kentinde yapılan 75. ICAC Genel Kurul Toplantısında dünya pamuk durumu bütün yönleriyle ele alınmıştır. İçlerinde Türkiye'nin de yer aldığı 13 üye ülke hükümetlerinin yanı sıra 4 üye olmayan ülke hükümetleri ve 4 uluslararası organizasyondan toplam 378 temsilcinin katıldığı bu toplantı sonunda yayınlanan Sonuç Raporunda başlıca şu hususlar öne çıkmıştır:

- **Elyaf arası rekabetteki gelişmelerle yüzleşme:** Bu konuda yapılan sunumlarda dünya elyaf pazarında polyester lehine ortaya çıkan gelişme dikkat çekti. Sekreteryanın yaptığı çalışmada, bu gelişmenin arkasındaki ekonomik nedenlerin hali hazırda petrol fiyatlarına bağlı olarak polyester fiyatlarının ucuz olması ve polyester endüstrisindeki atıl kapasite olduğu belirlendi. Komiteye Özel Sektör Danışma Paneli'nden (Private Sector Advisory Panel- PSAP), anılan çalışmanın polyester endüstrisinin tam kapasiteyle çalışmasına yönelik devlet desteklerinin ölçülmesini de kapsayacak şekilde genişletilmesi önerisi geldi.
- **Etkinliğin geliştirilmesi:** Özel Sektör Danışma Paneli ayrıca ICAC'ın, uluslararası pamuk ticaretinde harmonize bitki sağlığı standartlarının uluslararası pamuk ticaretine uyarlanması ve gözle yapılan sınıflandırmanın HVI sistemleriyle değiştirilmesini teşvik ederek pamuğun pazar etkinliğinin geliştirilmesi önerisini yinelemiştir.

- **Hükümet politikası:** Sentetik elyaflar, özellikle polyesterden gelen ciddi tehdidi karşılayabilmek için, pamuk üreticileri üretim maliyetlerini düşürmek ve verimliliklerini artırmak üzere yeni üretim teknikleri geliştirmek, bunları mevcut üretimlerine uyarlayarak kullanmak zorundadır. Hükümet politikaları ürün fiyatlarının pazar etkileriyle dalgalanmasına imkan vermeye, tarım araştırmaları fonlarını artırmaya ve teknolojik gelişme ve uyarlamanın önünü açacak, bilim temelli kurallar uygulamaya odaklanmalıdır.
- **Pamuk üretiminde su ayak izinin azaltılması:** Konuyla ilgili yapılan sunumlar pamuk üretimindeki su ayak izinin önemli ölçüde azaltılabileceğini ve bu sayede çevre korunmanın yanı sıra işletme gelirinde de artış sağlanabileceğini göstermiştir. ICAC üyeleri bu yöntemlerin kendi ülkelerinde de uygulanması anlamında teşvik edilmektedir.
- **Pamuğun Sosyo-ekonomik ve Çevresel Performansı (Social Economical and Enviromental Performanca-SEEP) Uzmanlar Grubu sürdürülebilirlik göstergelerinin saha testlerini sürdürüyor.** Uzmanlar grubundan alınan bilgiye göre, SEEP 2017 içinde saha testlerinden çıkarılan derslerin sistematik sunumunu içeren bir rapor hazırlıyor. Bu "çıkarılan dersler" raporu SEEP'in sürdürülebilirliğin ölçülmesine dair mevcut yapısının artırılarak geliştirilmesine paha biçilmez katkı sağlayacak. Bu çalışma sona erdiğinde SEEP yeni test süreci için seçenekleri araştırmaya başlayacak.
- **BioteK (Biotech) Pamuk geliştiriliyor.** İlgili Teknik Seminer'de, bio-tek pamuk kültürünün bir sonucu olarak bir çok ülkede zararlılarla savaşta değişiklikler olduğu tartışıldı ve yeni mücadele metotlarına ihtiyaç duyulduğu dile getirildi. Bio-tek pamuk uygulamaları insektisit ihtiyacını azaltarak, tarla verimlerini gübreleme ve kültürel işlem maliyetlerini artırmadan uygun seviyelerde tutarak çiftçiye fayda sağlamaktadır; ancak Pembe Kurt, Beyaz Sinek, Pamuk Unlu Biti ve diğer bazı zararlılar bağlamında önemli tehditler ortaya çıktı. İlk aşamada beyaz sineğe karşı bio-tek direnç sağlandı. Bu ticarileştiğinde üreticilere sunulacak. Uzmanlar, transgenik pamukta da benzer sürecin söz konusu olduğunu rapor ediyor.
- **2017 Teknik Seminer Konusu.** ICAC üyeleri 2017 de yapılacak Teknik Seminer için komiteye "Pamukta Teknoloji Transferi için Fırsatlar ve İddialar" konusunu öneriyor.

76th ICAC Genel Kurul toplantısının Ekim, 2017'de Özbekistan'ın Taşkent kentinde yapılmasına karar verildi.

2. TÜRKİYE PAMUK DURUMU¹

Pamuk ekim alanları 2012/13 sezonundan bu yana 388-434 bin ha bandında düşme eğilimli dalgalanmayı sürdürmektedir. İçinde bulunduğumuz 2016/17 sezonunda bu eğilimin sürdüğü ve pamuk ekim alanlarının **415 bin hektar** seviyelerine gerilemiş olduğu tahmin edilmektedir (**Çizelge 2**). Buna karşın, uygun iklim koşullarına bağlı olarak artan tarla verimleri sayesinde **kütlü pamuk rekoltesinin** azalmayacağı, tersine küçük bir artışla **1.989 bin ton**

Çizelge 2. Türkiye Pamuk Üretimi

	2012/13	2013/14	2014/15	2015 /16	2016/17*
Ekim Alanı, bin ha	488	451	468	434	415
Kütlü Üretimi, bin ton	2.320	2.250	2.349	1.944	1.989
Kütlü Verimi, kg/da	475	499	502	448	479
Lif Üretimi, bin ton	858	878	846	738	756
Lif Verimi, kg/da	176	195	181	170	180
Çırçır Randımanı**	37	39	36	38	38

olacağı tahmin edilmektedir.

Kaynak: TÜİK: http://www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=58

* 2016/17 Tahmini değerleri ICAC 74.Gen.Kurul Toplantısında sunulan Türkiye Ülke Raporundan alınmıştır.

** Çırçır randımanları Lif ve Kütlü Pamuk üretim değerlerinden hesaplanmıştır.

ICAC 75. Genel Kurul toplantısında Ekonomi Bakanlığımız yetkililerince sunulan Türkiye ülke raporunda söz konusu bu kütlü rekoltesi tahmininden ve çırçır randımanı için %38 varsayımdan hareketle 2016/17 sezonu **lif pamuk üretimimiz için 756 bin ton** tahmini değerine yer verilmiş bulunmaktadır. Buna göre, son dört sezon itibariyle ülkemiz lif pamuk durumunda başlıca şu gelişmeler ortaya çıkmıştır (**Çizelge 3**):

¹Pamuk istatistikleri, ilgili bakanlıklardan alınan veriler TÜİK tarafından işlenerek yayımlanmaktadır. Bu bağlamda pamuk ekim alanları ve kütlü pamuk tarla verimleri Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na (GTHB) İl Müdürlüklerince il ve ilçeler itibariyle derlenen bilgilere dayanarak belirlenmekte ve bu değerler TÜİK tarafından 1., 2., 3. Tahmin (Kesin) olarak Haber Bültenleri vasıtasıyla yayınlanmaktadır; 3. Tahmin (kesin) değeri daha sonra yıllık istatistiklere geçmektedir. Bu bağlamda, ülke geneli için her sezon, hiç bir esasa dayandırılmadan Ortalama Çırçır Randımanı (çığır/lif/telef oranları) tahmini yapılmakta ve bu tahmini değerden hareketle Lif Pamuk Rekoltesi hesaplanarak yıllık üretim istatistiklerinde yayımlanmaktadır. Öte yandan lif pamuk ithalat ve ihracat verileri Ekonomi Bakanlığımızca GTIP numaraları (5201, 5202, 5203) itibariyle, miktar (ton) ve değer (\$) olarak derlenmekte, ancak bunlar TÜİK istatistiklerinde sadece değer (\$) olarak yayınlanmaktadır. Yurt İçi Lif Pamuk Tüketimimiz iki yıl öncesine kadar, Ekonomi Bakanlığımızca, bakanlık taşra teşkilatı tarafından tescilli yapılan balya sayı ve ağırlıkları itibariyle derlenerek sonuçları ilgili kurumlarla paylaşılmaktaydı. Ancak, daha sonra bu uygulamadan vaz geçilerek tescilli yapılan balya miktarları çırçır işletmelerinin beyanları üzerinden belirlenmeye başlandı, ayrıca bu bilgilerin yayınlanmasına, dahası ilgili kurumlarla paylaşımına da son verildi. (Eskiden olduğu gibi, tescilli edilmiş balya sayı ve ağırlıkları bilgisinin Konseyimize verilmesi için Ekonomi Bakanlığımız nezdinde, tabi olduğumuz yönetmelik uyarınca pamukla ilgili verileri derleyerek bunları bir rapor halinde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına sunmakla görevlendirilmiş olduğumuzu hatırlatarak yaptığımız müteaddit girişimlerden olumlu bir sonuç alınamamıştır.)

Lif pamuk üretimimiz 2011/12 sezonundan bu yana, sınırlı da olsa azalma eğilimindedir. Bu azalma ekim alanlarındaki daralmadan kaynaklanmaktadır. Tarla verimlerindeki artışlar, 2016/17 sezonu dışında, ekilişteki daralmanın yarattığı açığı kapatmaya yetmemiş ve rekolte düşmüştür; ancak bu sezon ekim alanlarındaki daralmaya rağmen, rekoltenin az da olsa artmış olduğu, buna karşılık, son üç sezonda **1,4 milyon ton' dan 1,5 milyon ton' a** yükselen **Lif pamuk tüketimimizin** 2016/2017 itibariyle tekrar 1.450 bin ton' a gerilemiş bulunduğu tahmin edilmektedir. Üretim ve tüketimdeki bu gelişmelerle birlikte **lif pamuk ithalatı** son üç sezonda **932 bin ton' dan 713 bin ton' a** düşmüştür. Bu sezon gerilemenin sürdüğü ve ithalatın **693 bin ton'a** düşmüş olduğu tahmin edilmektedir. Buna karşılık son üç sezonda **110-126 bin ton** aralığında seyreden **lif pamuk ihracatımızın** 2016/17 itibariyle **164 bin ton' a** çıkması dikkat çekmektedir.

Çizelge 3. Türkiye Pamuk Durumu

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17*
Ekim Alanı, bin ha	451	468	434	415
Lif Verimi, kg/da	195	181	170	180
Lif Üretimi, bin ton	878	846	738	756
Bşl. Stoğu, bin ton**	191	490	534	597
İthalat, bin ton	932	810	713	693
Tüketim, bin ton	1.400	1.486	1.500	1.450
İhracat, bin ton	110	126	117	164
Snç stoğu, bin ton**	726	534	597	432
Fiyat(TL/kg)***	4,10	3,55	4,11	5,60

Kaynak: TUIK: http://www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=58

* 2016/17 Tahmini değerleri ICAC 74.Genel Kurul Toplantısında sunulan Türkiye Ülke Raporundan alınmıştır.

** Başlangıç ve Bitiş Stok değerleri ICAC 74.Genel Kurul Toplantısında sunulan Türkiye Ülke Raporundan alınmıştır.

***Fiyat 2013/14 için: İzmir Tic. Borsası Ege St 1, Ekim-Aralık Ort.; 2014/15 ve 2015/16 için: İzmir ve Şanlıurfa Urfa Tic .Borsaları 1Ekim-23 Aralık Ort., 41 renk kapanış fiyatlarının ağırlıklı ortalaması; 2016/17 için İzmir Tic. Borsası. Ekim-Aralık 41 renk fiyatlarının ağırlıklı ortalamasıdır.

Ülkemizde **Lif Pamuk Stoklarına** dair herhangi bir istatistik yayınlanmamaktadır. Ancak, bir yılın arz fazlasının ((Üretim+İthalat-İhracat)-Tüketim) o yılın sonuç stoğuna, dolayısıyla izleyen yılın başlangıç stoğuna ekleneceği gerçeğinden hareketle, belirli bir dönem için, dönem başında başlangıç stoğunu sıfır varsayarak, muhtemel stok değerlerini hesaplamak mümkündür. Bu stoklar üretimden üretici ya da tüccar elinde kalan, mevcut tekstil fabrikalarının depolarındaki lif pamuk ve iplik olarak bulunan tüm teorik stok olarak algılanmalıdır. Bu anlamda, 2009/10 sezonu başlangıç stoğunu sıfır alarak yapılan hesaplamalar, geçen iki yılın Sektör Raporlarında verilmiş ve bu şekilde hesaplanan stok değerlerinin, bir başka ifadeyle birikimli arz fazlalarının, 2014/15 ve 2015/16 sezonlarında 770 ve 604 bin ton seviyelerine çıkmış olması gerekeceği gösterilerek, bu denli yüksek değerlerin sadece stok olarak açıklanamayacağı, bunun çok büyük bir olasılıkla arz ve/veya tüketim verilerindeki hatalardan (arz verilerinin gerçekten fazla veya tüketim değerlerinin gerçekten düşük olmasında) kaynaklandığı açıklanmış ve doğru politikaların ancak doğru istatistiklerle oluşturulabileceği gerçeğinden hareketle, ülkemiz pamuk istatistiklerinin mutlak surette güvenli kılınması gerektiğine dikkat çekilmişti.

Öte yandan son dört sezondur, Ekonomi Bakanlığımızca ICAC Genel Kurul toplantılarında sunulan ülke raporlarında 2013/14 Başlangıç Stoğu için 191 bin ton ile başlayan, kaynağı veya metodolojisi açıklanmayan değerler yer almaya başlamış ve Sektör Raporlarımızdaki Pamuk Durumu Çizelgelerinde Başlangıç ve Bitiş Stok Değerleri için, yukarıda açıklanan hesaplama sonuçlarının yanı sıra, Ülke Raporlarındaki bu değerlere de yer verilmişti. Yukarıdaki 3 no.lu çizelgede görülebileceği gibi, 2013/14 sezonunda 191 bin ton olarak başlayan ve dönem boyunca devamlı yükselerek 2016/17 için 597 bin ton'a çıkmış olduğu tahmin edilen Başlangıç Stok değerlerini ile 726 bin ton'dan başlayarak 432 bin ton'a gerileyen Sonuç Stok değerlerini de yine ülkemiz koşulları için makul addetmek çok zordur. Dolayısıyla bunlar da yine güvenilir istatistiklere olan ihtiyacın kanıtlarıdır. GTH Bakanlığımızın TİKAS- Tarımsal İşletmeler Kayıt Sistemi kapsamında yürütmekte olduğu TARBİL projesi tamamlandığında ekiliş alanı, rekolte ve verim tahminleri çok güvenli hale gelecek ve üretim politikaları çok daha doğru verilerle belirlenip uygulanabilecektir. Bu çalışmaların en kısa sürede tamamlanacağı ve böylece pamuk politikalarının daha gerçekçi bir veri tabanına dayandırılması imkanına kavuşulacağı ümit edilmektedir. **Aksi takdirde ülkemiz pamuk sektörü için sağlıklı değerlendirmeler yapmak ve bu değerlendirmeler ışığında başarılı sonuçlar alacak politikalar belirlemek mümkün olamayacaktır.**

2016/17 sezonu **Pamuk fiyatları** 41 renk İzmir Ticaret Borsası kapanış, Ekim-Aralık 2016 ortalaması olarak 5,48 ₺/kg olmuştur. Doğrudan TL'nin ABD \$ karşısındaki değer kaybından oluşan bu yükselme pamuğa görece bir cazibe kazandırmıştır. Ancak bu, aşağıda ayrıntılarıyla açıklanacağı gibi, üretim maliyetlerindeki artışın olumsuz etkisini ortadan kaldırmaya yetmemiştir. Bu nedenle **destek primlerinin** üretici kararları üzerindeki etkisi artan önemle süregelmektedir.

3. TÜRKİYE PAMUK ÜRETİM MALİYETLERİ

Her yıl Konseyimiz koordinasyonunda yapılmakta olan Cari Pamuk Üretim Maliyetlerinin Tespiti' ne dair çalışma 2016 üretim sezonu için de tekrarlanmıştır. Bu amaçla ülkemiz pamuk bölgelerindeki toplam 22 kuruluştan (Ziraat Odaları, Borsalar, Ticaret Odaları, üretici birlikleri, enstitüler) bilgi istenmiş, bunların 16'sından cevap alınmıştır. İlgili kuruluşlardan gelen toplam 18 kalem maliyet verilerinin değerlendirme sonuçları bir Rapor halinde Bakanlığımıza sunulmuştur (Çizelge 4).

Buna göre, 2016 yılı birim alan (dekar) başına cari kütlü pamuk üretim maliyeti ülke ortalaması dekar başına 1.040 ₺'dir. Tarla Verimi kaynak kuruluşların bildirimlerinin ortalaması olarak 478 kg-kütlü/dekar olup, bu değer TUIK verilerine göre 462 kg-Kütlü/Dekar olan ülke ortalaması tarla verimine çok yakın bir değerdir. Buna göre, 2016 yılında birim ağırlık başına ülke ortalaması kütlü pamuk maliyetinin 2,25 ₺/kg olduğu tahmin edilmektedir.

Çizelge 4. Pamuk Üretim Maliyetleri

Bölge	KAYNAK KURUMLAR	VERİM VE MALİYETLER		
		TL/dekar	kg-kütlü/dekar	TL/kg-kütlü
Ege	İzmir Ticaret Borsası (Makinalı Hasat)	993	473	2,10
Çuk.	Ceyhan Zir.Odası (Makinalı Hasat)	941	450	2,09
Ege	Nazilli Pamuk Araştırma İstasyonu	973	450	2,16
Ege	Söke Ticaret Borsası (Makinalı Hasat)	1.073	450	2,38
Ege	Aydın Tic.Borsası	1.009	450	2,24
Ege	Aydın Tic.Odası (Mak.Has.)	1.145	450	2,54
Ege	Söke Ziraat Odası (Makinalı Hasat)	1.136	450	2,52
GDoğu	Diyarbakır Tic. Bors. (Makinalı Hasat)	761	460	1,65
GDoğu	Diyarbakır Zir. Odası (Mak. Hasat)	895	550	1,63
Çuk.	K.Maraş Tic. Bor.	1.197	450	2,66
GDoğu	Şanlıurfa Zir. Odası (Makinalı Hasat)	885	480	1,84
GDoğu	Şanlıurfa Tic. Odası (Kanalet sulama)	1.240	500	2,48
GDoğu	Şanlıurfa Tic. Odası (Pompaj sulama)	1.600	500	3,20
Çuk.	Çukobirlik (Makinalı Hasat)	837	450	1,86
Çuk.	Çukobirlik (Elle Hasat)	915	450	2,03
Ege	Menemen Zir.Odası (Mak.Has.)	1.115	450	2,48
Ege	TARİŞ (Mak.Hasat)	1.138	500	2,28
Çuk.	Antakya Ticaret Borsası (Mak. Hasat)	871	632	1,38
SURVEY ORTALAMASI VERİM VE MALİYETLER		1.040	478	2,20
TUIK ORTALAMASI VERİME GÖRE BİRİM MALİYET		1.040	462	2,25

Öte yandan, ülke ortalaması çırçır randımanı için (lif: %38, Çiğit: %55, Telef: %7) değerleri öngörüldüğünde, anılan **ülke ortalaması kütlü pamuk maliyetinin lif pamuk karşılığının (çırçırlama maliyeti hariç) 5,92 ₺/kg** olduğu sonucuna varılmaktadır. Buna karşılık, İzmir Ticaret Borsası (41 Renk) lif pamuk fiyatları, ki bunlar bölgesel özellikler arasındaki farklar itibarıyla ülkemizin en yüksek fiyatlarıdır, geçen hasat dönemi boyunca Amerikan Dolarındaki anormal değer kazanımıyla birlikte sürekli yükselmesine rağmen, söz konusu maliyet değerini yakalayamamıştır. Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık'ta sırasıyla 4.80, 5.07, 5.48 ve 5.87 TL olan 41 renk lif pamuk fiyatları söz konusu ortalama maliyetin Eylül'de 112, Ekim'de 85, Kasım'da 44 ve Aralık'ta 5 krş altında kalmıştır.

Aynı karşılaştırma, dünya pamuk fiyatları için en sık kullanılan A Index ile yapıldığında tablo değişmemekte, sadece üretici maliyetleri ile pamuk fiyatları arasındaki fark, yurt içi fiyatların A Index'in de gerisinde seyretmesi nedeniyle biraz daha azalmaktadır. (Eylül'de 78.31, Ekim'de 78.39, Kasım'da 78.94, Aralık'ta 79.52 US cent/kg olan A Index ortalama pamuk fiyatlarının ₺ ve kg karşılıkları sırasıyla 5.17, 5.30, 5.68 ve 6.11 ₺/kg'dır. Buna göre, Eylül, Ekim, Kasım A Index fiyatları ülkemiz ortalama pamuk maliyetinin 75, 62 ve 24 krş gerisinde kalmış, sadece Aralık fiyatı, 19 kuruş üstünde olmuş demektir.)

Bu değerlendirmeden açıkça anlaşılacağı gibi, özellikle hasat dönemindeki yurt içi ve yurt dışı pamuk fiyatları üreticilerimizin ortalama maliyetlerini dahi karşılayamamaktadır. Ortalamanın üzerindeki verim ve kalitede üretim yapabilen çiftçilerimiz bir sonraki sezonda alacakları destek primi ile geçmiş sezon maliyetlerini ancak karşılayabilmekte ya da bir miktar kazançlı olabilmektedir. Buna karşılık ortalamanın altındaki verim ve kalitede üretim yapan çiftçilerimiz ise, destek primine rağmen zarar etmektedir. Ayrıca vurgulanması gerekir ki, yukarıdaki analizde esas alınan ortalama tarla verimi, dünya sıralamasında GDO'lu tohumla üretim yapmakta olan, ayrıca tarla büyüklükleri ve sulama koşulları ülkemizle karşılaştırılamayacak ölçüde daha iyi olan Avustralya'nın ardından ikinci konumdadır.

Bütün bu açıklamaların ışığında, geçen sezon tekrar artma eğilimi kazanan pamuk ekilişi ve rekoltenin bu eğilimini gelecek sezonda da sürdürmesi tümüyle pamuk desteğine bağlı olduğu açıkça görülmektedir. Bu nedenle 2017 yılında başlayarak 3 yıl sürecek olan ve elde edilecek sonuçlara göre aynı ya da farklı sürelerle devam etmesi beklenen **MİLLÎ TARIM DESTEKLEME MODELİ** sektörümüzün bütün kesimleri tarafından heyecanla karşılanmaktadır.

4. TÜRKİYE PAMUK SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ İÇİN ÖNERİLER

Konseyimizin geleneksel **Ulusal Pamuk Zirvelerinden 4ncüsü, "Milli Tarım, Milli Pamuk"** ana teması ile, **16 Aralık 2016 tarihinde**, ilgili bakanlıklarımızın üst düzey yöneticileri ve uzmanları ile sektörümüzün üretici, tüccar, sanayici, araştırma ve meslek kuruluşları temsilcilerinden oluşan 472 kişilik katılımıyla İzmir'de gerçekleştirilmiştir.

Zirvede planlandığı gibi, ülkemiz pamukçuluğunun bütün sorunları tarladan dükkana, tohumdan gömleğe pamuk değer zincirinde yer alan bütün kesimlerin bakış açılarından ele alınıp değerlendirilmiş ve çözüm önerileri ortaya konmuştur. Ayrıca hükümetimizin bu sorunlara yaklaşımı, çözüm için yapılanlar ve sektörümüzün ülke ekonomisine katkısının daha da geliştirilmesi için yapılması planlananlar en yetkili ağızlardan dile getirilmiştir.

Zirve boyunca öne çıkan konular, sorunlar ve çözüm önerilerini pamuk tarımı, ticareti ve sanayisi itibarıyla aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür:

2017 yılında başlayarak 3 yıl sürecek olan ve elde edilecek sonuçlara göre aynı ya da farklı sürelerle devam etmesi beklenen **MİLLİ TARIM DESTEKLEME MODELİ** sektörümüzün bütün kesimleri tarafından çok olumlu karşılanmaktadır. Ayrıca bu sezon uygun iklim koşullarının desteğinde sağlanan verim ve kalite, ve dolardaki yükselmeye bağlı da olsa, hasat dönemi pamuk fiyatlarının görece olarak yüksek seyretmesi sonucunda kazanılan moralle birlikte pamuk ekim alanlarını hızlı bir şekilde kritik eşik olarak öngördüğümüz 1 milyon ton lif pamuk üretimini sağlayacak genişliğe taşıyacağı umulmaktadır.

Bu anlamda;

- Destekleme planlamasının 3 yıllık yapıyor olması çok olumludur ve adeta bir devrim niteliğindedir.
- Doğru havzalarda doğru ürünlere verilecek "Alan Bazlı Üretim Destekleri" pamuk üretiminde de artışlara yol açacaktır.
- Alan Bazlı Üretim Desteklerinin yanı sıra, mazot tüketiminin yarısının devlet tarafından karşılanacak olması ve gübre edinmede KDV muafiyeti tanınması, yoğun girdi kullanılan ve bu yüzden girdi fiyatlarındaki artışlardan diğer ürünlere oranla çok daha fazla etkilenen pamuk üretiminin tekrar cazip hale gelmesini sağlayacak, ayrıca maliyet iyileştirmesiyle pamuk üreticilerimizin küresel rekabet gücünü artıracaktır.
- Desteklerin halen yapıldığı gibi üretimi takip eden yılda değil, aynı üretim yılı içinde ve ekim sezonunda yapılması pamuk üreticilerini, önemli miktarları bulana kredi maliyetlerinden kurtaracaktır. Ayrıca ekim kararlarına ışık tutarak desteklemelerin önemli amaçları arasında yer alan planlı yönlendirmeyi sağlayacaktır.
- Lisanslı Depolarda depolama maliyetlerinin desteklenmesi üreticilerimizi en çok şikayet ettikleri, ürünlerini genellikle fiyatların düşük olduğu hasat dönemlerinde satmak zorunda kalmaktan kurtaracak çok olumlu bir adımdır.

Zirvede bu olumlu uygulamalara ek olarak, ülkemiz pamukçuluğunun gelişmesi ve ülke ekonomisine katkısının artırılmasını sağlamak üzere, aşağıda sıralı öneri ve istekler dile getirilmiştir;

- Milli Tarım Projesi kapsamında gerekli önem verilerek, yerli pamuk üretimimiz "**Milli Pamuk**" kavramına yaraşır düzeye çıkarılmalıdır.
- Destekleme için ayrılan ödeneğin tümüyle gerçek üretime gitmesi, desteklemeden beklenen yararın kazanılmasının ön koşuludur. Bunu sağlamak üzere; **Alan Bazlı Destek başvuru dosyalarında sadece alan bilgileriyle yetinilmemeli, bunların yanı sıra mutlaka üretim evrakları da istenmelidir.** (Bunun nedeni çok önceki yıllarda bu uygulamada yaşanmış olan suistimallerdir.)

- **"Alan Bazlı Üretim Destekleme Miktarı"** ülke ortalaması tarla verimi esasına dayalı olarak belirlenmeli, ayrıca **her yıl en az enflasyon oranında arttırılarak** üretim maliyetleri üzerindeki iyileştirme etkisi korunmalıdır.
- **Mazot ve Gübre Desteği** Alan Bazlı Üretim Desteğinden ayrı, buna ek olarak verilmelidir.
- Pamuk için Alan Bazlı Destek Miktarının belirlenmesinde **alternatif ürünlere gümrük koruması sağlayan, dolaylı destek politikaları** da dikkate alınmalıdır.
- **Milli Tarım Projesi** ilk uygulamalardan elde edilecek sonuçların ışığında geliştirilmeli ve **önceden açıklanacak** en az üç, tercihen **beşer yıllık dönemler halinde** sürdürülmelidir.
- Ülkemiz pamukçuluğunun gelişmesinde hayati öneme sahip olan **lisanslı depoculuğun ek teşviklerle desteklenmesi** uygun olacaktır.
- Bu amaçla ürünlerini Lisanslı depoda saklayarak Elektronik Ürün Senedine (ELÜS) dönüştürmüş olan üreticilerimize lif pamuk miktarına (kg) bağlı olarak, ayrı ek bir destek verilebilir. Böylece yeni kurulacak **Ürün İhtisas Borsasının** da önü açılmış olacaktır.
- Ayrıca tarım ürünleri pazarlanmasında üreticilerimize yarattıkları katma değerden hak ettikleri payı almalarını sağlamada çok önemli bir adım olarak gördüğümüz Lisanslı Depoculukta ton başına 7 TL olarak verilen desteğinin geçen zaman içinde yükselen depolama maliyetleri oranında arttırılması lisanslı depoların yaşamasını sağlayacaktır.
- GDO'suz pamuk üreten üç dünya ülkesinin (Türkiye, Yunanistan, İspanya) en büyüğü olarak, ülkemizde Konseyimizce tescilli yapılan **"GMO Free Turkish Cotton-GDO'suz Türk Pamuğu"** kalite kimliği kullanımı teşvik edilmelidir.
- "Better Cotton" için kurulan **"IPUD-İyi Pamuk Uygulamaları Derneği"** desteklenmelidir.
- Kaliteli elyaf, GDO' suz yerli çeşitlerin gelişimi ve bağımsızlığımız adına **"Yerli Pamuk Tohumculuğumuz"** desteklenmelidir.
- Ülkemiz tohum sanayinin bitki ıslahı, çeşit geliştirme ve tohum teknolojisi alanlarında **AR-GE çalışmaları** güçlü bir şekilde desteklenmeli,
- Bitki ıslahçı kuruluşları/tohum şirketleri dünya ile rekabet edecek yapıya kavuşturulmalıdır.
- **Çırçır ve preseleme işletmeleri** günümüz ihtiyaçları doğrultusunda rehabilite edilmeli, mevcut çalışma usul ve esasları gözden geçirilerek yenilenmelidir.
- **Pamuk standardizasyonu**, sektörümüz ihtiyaçları doğrultusunda, ülkemiz koşulları dikkate alınarak yenilenmelidir.
- **Yerli pamuk kullanan sanayicilerimiz** desteklenmelidir.
- **Ulusal Pamuk Konseyine**, temsil kabiliyetini güçlendiren faaliyetler yapmasını sağlamak üzere; ülkemizdeki pamuk üretimi ve tüketimi faaliyetlerinden bir ya da bir kaçından, küçük kesinti veya kesintiler yapılması gibi yeni gelir kaynakları yaratılmalıdır.
- **Ulusal Pamuk Konseyi Yönetmeliği** güncel ihtiyaçlar doğrultusunda yenilenmelidir.

Ülkemiz içinde bulunduğumuz zor günlerden geçerken, dışa bağımlı olmadan üretebilmenin, yani **"Üretimde bağımsız"** olmanın önemini bir kez daha idrak etmiştir. Bundan böyle **her stratejik ürün ve üretimde "bağımsızlık politikası" güdülmesi** kaçınılmaz olmuştur.

Türkiye, ek yatırımlara ihtiyaç olmaksızın, sadece sahip olduğu değerleri kullanarak, yurt içi pamuk talebinin, hem miktar hem de kalite olarak, tamamını karşılayacak üretim kabiliyetine sahiptir. Unutmayalım ki, yetersiz bulduğumuz mevcut üretim bile, halen yıllık 26,5 milyar dolar dış gelirle ülkemiz ihracatının gerçek anlamdaki lokomotifi olan TEKSTİL VE HAZIR GİYİM SANAYİLERİMİZİN sigortası konumundadır. Yukarıda sıralı önerilerin hayata geçirilmesiyle pamuk taleplerinin tamamını yurt içinden sağlayabilecek olan sanayicilerimiz yurt dışı rakipleri karşısında çok daha emin ve güçlü konuma gelerek ihracat gelirlerini çok daha yukarılara taşıyacaklardır. Üreticilerimiz verim sıralamasında Dünya ikincisi olduklarından, Pamuk ekim alanları daha önce ulaşılmış genişliğe tekrar eriştiğinde, yerli pamuk üretimimiz kendiliğinden tüketimimizi karşılayacak seviyeye çıkmış olacaktır. Sonuç olarak, söz konusu önerilerin ülke ekonomisine olan katkıları ithal ikamesinin çok ötesinde kazançlara yol açacaktır.

4. Ulusal Pamuk Zirvesi, **"Milli Tarım, Milli Pamuk"** ana teması bağlamında şu duygular eşliğinde yaşanarak tamamlanmıştır:

Zirve öncesi ve zirve sırasında da görülmüştür ki, sorunlarımız ve bu sorunların çözümü için yapılması gerekenler konusunda **gerek sektörümüzün farklı kesimleri, gerekse sektörümüz ile hükümetimiz yetkilileri arasında tam bir mutabakat** bulunmaktadır. Sorunların çözümünün olmazsa olmaz koşulu ve başarılı sonuçlar için gerekli sinerjinin temel kaynağı olan bu mutabakat geleceğe ümit ve güvenle bakmamızı sağlamaktadır.

Saygılarımızla,

Ş. Barış Kocagöz
Ulusal Pamuk Konseyi
Yönetim Kurulu Adına,
Başkan